

ding zijn aangestipt. Een (deel)gemeente is niet meer in staat haar wil op te leggen aan woningcorporaties die voor eigen rekening en risico bouwen. Een projectgroep heeft niet meer de dominante positie in programmering en besluitvorming zoals tijdens de stadsvernieuwingfase 1974-1990. De werkwijze, de overlegverhoudingen en ervaringskennis uit die periode zijn zoek geraakt, verbonden als ze waren met een andere politieke constellatie, andere verhoudingen en een machtiger overheid die betaalde, dus ook kon bepalen. Het proces is een mooie illustratie van de planningsbenadering die in de Amerikaanse literatuur sinds de jaren vijftig *muddling through* wordt genoemd.

NOTEN

1. Brief aan het college van B&W, april 1920, geciteerd in Marinka Steenhuis, *Stedenbouw in het landschap; Pieter Verhagen (1882-1950)* (Rotterdam 2007), 140.
2. *De organische woonwijk in open bebouwing*, Praeadvies van de Vereniging Architectenkern 'de 8' te Amsterdam en de Vereniging 'opbouw' te Rotterdam (Amsterdam 1932), 3-4.
3. Van Tijen & Maaskant en Brinkman & Van den Broek *Woonmogelijkheden in het nieuwe Rotterdam* (Rotterdam 1941), 10.
4. Studiegroep Bos, *De stad der toekomst, de toekomst der stad* (Rotterdam 1946), 361.
5. M.J. Granpré Molière 'Rondgang door een Rotterdamsch Tuindorp' in *Tijdschrift voor Volkshuisvesting* 1921, 161.
6. Ad Habets & Marijke Meijs, *Stadsvernieuwing Rotterdam 1974-1984* (tweedelige cassette, I: *Beleid en II: 134 Sociale Woningbouwprojecten*) (Rotterdam 1984) deel I, 235.
7. B&W Rotterdam *Vernieuwing van de stadsvernieuwing* (vierdelige cassette; Rotterdam, 1988) Verzameling 1988, Volgnr. 198, 1093.
8. *Vernieuwing van de stadsvernieuwing*, deel *Stadsvernieuwing en stedelijk beheer*, 44-45.
9. Reijndorp bv & De Nijl Architecten *Vreewijk, toekomstvisie voor vernieuwing* (Rotterdam 1997), 33.
10. Reijndorp & De Nijl, 43.
11. Ben Maandag *Een toekomst voor Vreewijk* (Rotterdam 2005), 34-38.
12. Gemeenteraad van Rotterdam *Stadsvisie Rotterdam, ruimtelijke ontwikkelingsstrategie 2030*. Vastgesteld op 29 november 2007, 37-38.
13. *Stadsvisie Rotterdam*, 62.
14. *Stadsvisie Rotterdam*, 40-46. *Gentrification* is het tegengestelde van verpaupering; spontane verbetering van een buurt door individuele particuliere investeringen.
15. Deelgemeente Feijenoord, Com.wonen *Wijkvisie Vreewijk. De kracht van een tuindorp in een moderne stad* (Rotterdam 2007), 57.
16. *Wijkvisie Vreewijk 24*.
17. Toelichting procedure aanwijzing beschermd stadsgezicht Vreewijk.
18. De Nijl Architecten *Cultuurhistorische verkenning Vreewijk* (Rotterdam 2009), 3.
19. De Nijl Architecten (2009), 45.
20. Ibidem, 63.
21. *De Vreewijker* van februari 2011.
22. Brief wethouder Karakus van 13 juni 2008, bijlage in de definitieve Wijkvisie. De gemeente was kennelijk een jaar vóór de publicatie van de studie van De Nijl Architecten al op de hoogte van de resultaten.